

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Національного університету

«Одеська юридична академія»

Олег ТОДОЩАК

Протокол засідання Приймальної комісії

Від 29 червня 2025 року
№ 2/2025
Київ

через 2025 р.

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ІСПИТУ З «ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ» ДЛЯ
ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР» ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
С2 «ПОЛІТОЛОГІЯ»

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фаховий іспит з «Теорії та історії політичної науки» – форма вступного випробування, яка передбачає очне або дистанційне оцінювання підготовленості (оцінювання знань, умінь та навичок) вступників для здобуття ступеня вищої освіти за спеціальністю С2 «Політологія». За результатами фахового іспиту виставляється оцінка за шкалою 100-200 балів або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

Фахове вступне випробування з «Теорії та історії політичної науки» проводиться у формі тестування.

Допуск вступників до фахового іспиту здійснюється за умови наявності документа, який засвідчує особу (зокрема з використанням Дії). У разі неможливості ідентифікації вступника фаховий іспит проводиться не може.

Фаховий іспит проводиться згідно з графіком, складеним приймальною комісією.

Під час фахового іспиту не дозволяється порушувати тишу, спілкуватися з іншими вступниками, користуватися електронними, друкованими, рукописними інформаційними джерелами.

Вступники, які не з'явилися на фаховий іспит без поважних причин у визначений час, до участі у подальших випробуваннях та в конкурсі не допускаються. У разі виникнення обставин, що можуть становити загрозу для життя та здоров'я вступників іспит може бути припинено. За наявності поважних причин, підтверджених документально, вступники можуть бути допущені до пропущеного фахового іспиту з дозволу відповідального секретаря приймальної комісії в межах встановлених термінів та графіку вступних випробувань.

Перескладання фахового іспиту не дозволяється.

Середовищем для проведення фахового іспиту в дистанційному форматі (за рішенням закладу освіти; для осіб, які зареєстровані та перебувають на тимчасово окупованій території – за зверненням вступника) є сервіс Zoom.

Приймальною комісією надається Веб-посилання для доступу, інформація про час та вимоги проведення тестування в дистанційному форматі.

Вступники мають самостійно заздалегідь забезпечити технічну можливість приєднатися до фахового іспиту, виконати ряд вимог, які дадуть можливість ідентифікувати його та дотримання ним доброчесності:

- в приміщенні під час проходження фахового іспиту крім вступника не повинно бути інших осіб;
- перед початком фахового іспиту вступник через вебкамеру демонструє приміщення членам комісії та ідентифікує себе на підставі документа (одного з документів), що посвідчує особу.
- забороняється користуватись електронними приладами, підручниками. Весь час вступник повинен дивитися в напрямку відеокамери. Напрямок камери повинен бути налаштований таким чином, щоб було видно також робоче місце вступника. Мікрофон вступника також має бути постійно ввімкнений.

Вступники, які не можуть забезпечити виконання вимог до умов проведення фахового іспиту в дистанційному форматі, не допускаються до його проходження.

Метою вступного випробовування з теорії та історії політичної науки є перевірка рівня оволодіння вступниками ключовими політологічними поняттями, знання їхніх функцій у політологічному пізнанні, зв'язку найважливіших понять з теоретичними напрямами фундаментального рівня, набуття студентами орієнтацій у напрямках теоретичної політології фундаментального рівня.

Вступне випробування з теорії та історії політичної науки має комплексний, синтетичний характер та орієнтований на виявлення знань, умінь і навичок вступників.

Вступне випробування з теорії та історії політичної науки проводиться у формі тестування.

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА УМІНЬ

Під час вступного випробування вступник повинен виявити знання:

- загальних відомостей про політику та політичну дійсність;
- природи та специфіки політологічних знань;
- особливості основних етапів розвитку політичної думки;
- історії політичної думки України;
- сутності політичної влади та принципів її розподілу;
- поняття політичної системи, основні структурні елементи та функції;
- основних теоретичних підходів до політичної системи (Д. Істон, Г.Алмонд, К. Дойч);
- сутності та специфіки форм державного правління;
- сутності та специфіки форм державного устрою;
- політичних систем світу та особливостей їх функціонування;
- сутності та типології політичних режимів;
- проблеми формування громадянського суспільства і правової держави у сучасній Україні;
- сутності та типології політичних партій;
- умов виникнення та функціонування партійних систем;
- поняття та основних концепцій політичних еліт та політичного лідерства;
- сутності зовнішньої політики, принципів міжнародної діяльності, системи та структури міжнародних відносин, їх учасників.

У цілому вступники повинні продемонструвати знання базових теоретичних та методологічних основ політології.

ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ

Сутність та особливості політичної науки. Методи та функції політичної науки. Процес формування політичних вчень: загальна характеристика. Західна політична наука: основні школи та напрями. Теоретико-політичні надбання України як складова світової політичної думки.

Політична влада: сутність і специфіка. Функціонування політичної влади. Суб'єкт, об'єкт та ресурси влади. Джерела влади. Легітимність влади.

Сутність та особливості політичних систем. Структура політичної системи. Основні підходи до вивчення політичних систем: системний, структурно-функціональний, інформаційно-кібернетичний. Специфіка і типологія політичних систем. Роль голови держави у політичних системах.

Держава: поняття та основні ознаки. Основні теорії виникнення держави. Патріархальна, договірна, теологічна, органічна, матеріалістична теорії виникнення держави та теорія насильства. Функції держави.

Форма держави, її елементи. Форма державного правління, її різновиди. Форма державного територіального устрою, її різновиди. Форма державного політичного режиму, її різновиди. Характеристика державного устрою України.

Сучасні підходи до розуміння сутності громадянського суспільства. Структура громадянського суспільства: системний, інституційний та секторний підходи.

Партії і партійні системи. Громадсько-політичні організації та рухи. Соціальні спільності в політиці. Політична діяльність. Політичний процес. Політичне рішення. Вибори і виборчі системи.

Особа і політика. Політична свідомість. Політична культура. Основні підходи до визначення типів політичної культури, їх характеристика. Основні риси політичної культури в сучасній Україні. Політична ідеологія. Політична мораль. Медіа у політичному житті.

Політична еліта: поняття та сутність. Генеза розвитку української політичної еліти. Феномен політичного лідерства. Технології політичного лідерства. Концепції лідерів у світовій політичній думці. Авторитарні лідери.

Демократичні лідери. Проблеми та перспективи політичного лідерства в Україні. Жіноче політичне лідерство. Становлення політичного лідерства на регіональному рівні.

Фактор сили у міжнародних відносинах. Глобальні і регіональні проблеми сучасності. Політичний конфлікт. Джерела, причини виникнення політичних конфліктів. Основні різновиди сучасного політичного конфлікту. Попередження політичного конфлікту і основні напрями його реалізації.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ:

Основні

1. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 348 с.
2. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор» , 2017. 226 с. URL : https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/31677/1/10_Троян_Теорія_політики.pdf
3. Історія українських та зарубіжних політичних вчень: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, В. Я. Томахів. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 228 с.
4. Кормич А. І. Історія вчень про державу і право. У двох частинах : навч. посібник. Київ : Правова єдність, 2015. 416 с. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/10637>
5. Кормич А. І., Краснопольська Т. М. Історія політичних вчень : навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Одеса, 2022. 126 с.
6. Політологія : навчальний посібник / Л. Скрипникова, Л. Тутик, М. Гринчак. Київ : Центр навчальної літератури. 2019. 272 с.
7. Шляхтун П. П. Політологія. Історія та теорія / П. П. Шляхтун. Київ : Центр навчальної літератури. 2019. 472 с.

Додаткові

1. Алексіс де Токвіль. Про демократію в Америці. К., 1999. 590 с. URL : <http://litopys.org.ua/tocq/toc.htm>.
2. Арендт Х. Айхман в Єрусалимі. Розповідь про банальність зла. Львів: Дух і Літера, 2021. 376 с.
3. Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. К. : Основи, 2000. 239 с. URL : <http://litopys.org.ua/aristotle/arist.htm>.
4. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Київ : Наш формат, 2018. 216 с.
5. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах / пер. з англ.

Тарас Цимбал. К.: Наш Формат, 2020. 448 с.

6. Гегель Георг Основи філософії права. Пер. з нім. Р. Осадчука та М. Кушніра. Київ: Наукова література, 2000. 346 с.
https://hromadalib.files.wordpress.com/2015/12/hegel_2000_grundlinien.pdf
7. Драгоманов М. Із наукової спадщини. Книга перша. Політологія. Культурологія. Київ, Знання України, 2014. 412 с.
8. Історія вчень про державу і право : навч. посіб / Є. В. Зозуля, О. С. Туренко, І. В. Іванов. Херсон: «Олді-Плюс», 2018. 308 с. URL: https://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/112035/mod_resource/content/1/posibnik_zozulia.pdf.
9. Історія політичних і правових вчень: схеми, дефініції, джерела, персоналії : навч. посіб. / Віталій Дмитрович Яремчук. Львів : ЛДУВС, 2022. 380 с.
10. Кормич Л. І., Кормич А. І. Євроінтеграційна стратегія сучасної України: фактори впливу та проблеми реалізації. *Актуальні проблеми політики*. 2018. Вип. 61. С. 95–106.
11. Кормич Л.І., Краснопольська Т. М. Тектоніка сучасної демократії: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2021. 70 с.
12. Мак'явеллі Н. Державець. Харків. Фоліо. 2019. 121 с.. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KOMPLEKS/KURS_1/kurs/10/24_1.htm
13. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 704 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/politychnyi_protse_u_nezaleznii_ukraini.pdf
14. Політологія : підручник / [М. П. Требін та ін.] ; за ред. проф. М. П. Требіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. І допов. Харків : Право, 2018. 460 с.
15. Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри : матер. II міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 29 квітня 2022 р. Одеса. 151 с. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/17452>

16. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні : монографія. Т. Л. Нагорняк та ін. Вінниця : ТВОРИ, 2019. 225 с.
17. Democratic transit in terms of security and development: Ukrainian and foreign experience: collective monograph / ed. by L.I. Kormych, Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. 296 p.

Ресурси відкритого доступу

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/> – Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського;

<http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index> – Бібліотека Верховної Ради України;

<http://www.niss.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень;

<http://www.history.org.ua/> – Портал Інституту історії України НАН;

<http://www.coe.kiev.ua/index.html> – Сайт містить загальні відомості про Раду Європи: статут, мету, країни-члени РЄ, країни-кандидати тощо. Набір правових документів. Інформація про становище України в Раді Європи.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фаховий іспит складається з 25 тестових завдань закритого типу. Завдання має основу та чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо учасник/ця тестування вибрав/ла, позначив/ла відповідь, а також підтвердив/ла свій вибір.

Схема нарахування балів: 0 або 1 бал

1 бал, якщо вказано правильну відповідь;

0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, вказано декілька відповідей або відповідь на завдання не надано.

Максимальна кількість балів за виконання тестових завдань – 25, мінімальна – 0.

Результат фахового іспиту переводиться в шкалу 100–200 балів.

Мінімальна сума балів, з якою вступник допускається до участі у конкурсі складає 100 балів.

У разі не набрання мінімальної кількості балів ухвалюється рішення про негативну оцінку («незадовільно»).

Таблиця переведення балів з фахового іспиту до шкали 100–200 балів

Тестовий бал	Бал за шкалою 100–200
1 2 3 4	0
5	100
6	105
7	110
8	115
9	120
10	125
11	130
12	135
13	140
14	145
15	150
16	155
17	160

18	165
19	170
20	175
21	180
22	185
23	190
24	195
25	200

Голова комісії

Тетяна КРАСНОПОЛЬСЬКА